

UDK:653.55:366.5:341.632:347.413:347(099.5):368.075.8:368.025.8(497.11)

Dr Zoran D. Radović¹

PRIKAZ KNJIGE

ZAŠTITA POTROŠAČA USLUGA OSIGURANJA

Autor: Prof. dr Nataša S. Petrović Tomić

Izdavač: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu

Urednik: prof. dr Dragan M. Mitrović

Obim: 432 strane

U svojoj monografiji autor na prvom mestu ukazuje da potrošačko pravo postaje nova grana prava, s ciljem zaštite lica koja se mogu smatrati nestručnjacima prilikom zaključenja ugovora s profesionalcima. Zasnovanost prava o zaštiti potrošača objašnjava se činjenicom da su potrošači po prirodi slabija ugovorna strana, zbog čega ih treba zaštititi.

Autor ukazuje na slabost postojeće regulative koja se odnosi na zaštitu potrošača usluga osiguranja i koju treba unaprediti. Po njegovom shvatanju, sudski sistem zaštite nije se pokazao dovoljnim. Prednost stoga daje vansudskom rešavanju sporova, koji služi za ostvarivanje dva značajna cilja: zaštita potrošača pružanjem mogućnosti da se spor reši van suda i rasterećenje sudskog aparata. Autor je mišljenja da je potrebno uvesti arbitražno rešavanje potrošačkih sporova, što ne isključuje sudsku zaštitu.

Monografija je podeljena u više delova. Opšti deo je podeljen na pet glava. Autor je posebnu pažnju posvetio potrošaču usluga osiguranja i upoznao nas sa uporednopravnim rešenjima. Zalaže se da pojam potrošač osiguranja bude ekstenzivnije dat, da obuhvati ugovarača osiguranja, osiguranika, korisnika prava iz osiguranja osim onih subjekata što se štite od velikih rizika. U ovom delu naše pozitivno pravo ostaje nedorečeno. Osiguranje od „velikih rizika“ stvaraće probleme. Pojam potrošača osiguranja ne treba vezivati za velike rizike bez obzira na okolnost što je

¹ Autor prikaza je doktor pravnih nauka, naučni saradnik Instituta za uporedno pravo u Beogradu, u penziji
I-mejl: zoran-radovic@hotmail.com

Rad je primljen: 28. 10. 2017.

Rad je prihvaćen: 31. 10. 2017.

izvestan broj evropskih zemalja prihvatio to razgraničenje. Nabranje velikih rizika ne predstavlja rešenje jer još uvek mogu ostati praznine (lacuna). Određivanje pojma potrošača samo na osnovu subjektivnih elemenata, npr. toga da je slabija ugovorna strana i da je pravno neuk nije dovoljno. Uzmimo primer. Ako jedno lice poseduje veći motorni čamac, koji mu služi za rekreaciju i pecanje riba na reci, obuhvaćen je pojmom potrošača osiguranja. Međutim, ako se to lice bavi turističkom delatnošću, nema svojstvo potrošača osiguranja. Već sama činjenica da se bavi određenom delatnošću razlikuje ga od potrošača usluga osiguranja. Njegove obaveze prema osiguravaču su veće. Potrošači po zakonu uživaju veću zaštitu. Potrebno je, međutim, ostaviti što manje prostora za tumačenje pojma potrošača osiguranja.

U posebnom delu u odvojenim glavama dat je prikaz obaveze informisanja o osiguranju, obaveze savetovanja, zakonskog uređenja sadržine potrošačkog ugovora o osiguranju, tumačenja nejasnih odredaba ugovora o osiguranju i opštih uslova osiguranja u korist osiguranika, nepravičnim klauzulama iz ugovora o osiguranju, nepravičnim klauzulama u srpskom pravu i vansudskog rešavanja potrošačkih sporova iz osiguranja. U ovom delu autor je posvetio veliku pažnju nepravičnim klauzulama koje se pojavljuju u ugovoru o osiguranju, a koje ugrožavaju potrošače. Upoznaje nas sa stavom EU, naročito s Direktivom 93/13, kao i s načinom utvrđivanja nepravičnih klauzula. Poseban doprinos autora jeste u razgraničavanju klauzula koje se odnose na osiguravajuće pokriće i klauzula o isključenju šteta. Takođe, daje koristan prikaz stava Evropskog suda pravde o nepravičnim klauzulama. Sudska praksa ima važnu ulogu prilikom utvrđivanja nepravičnih klauzula, što autor i naglašava.

Autor zaključuje da zaštita koju pruža potrošačko pravo nije dovoljna. Ta zaštita je dvostruko ograničena. Smatra da se u Građanski zakonik Srbije moraju uneti odredbe koje obezbeđuju prava potrošača usluga osiguranja. Iznalaženje instituta koji mogu obezbediti zaštitu svim osiguranicima od nepravičnih klauzula ostaje kao zadatak.

Monografija se zasniva na velikoj stručnoj, domaćoj i inostranoj pravnoj i ekonomskoj literaturi.